

Киричок І.В.

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТУ У СТВОРЕННІ ВІРТУАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Розв'язання в Україні складних політичних та соціально-економічних проблем покладається на фахівців, від яких вимагають необхідного рівня освіти. Вища медична школа посідає особливе місце і як ключовий фактор кадрової політики у системі охорони здоров'я, і як елемент національної системи вищої освіти.

На сучасному етапі розвиток медичної освіти та науки безпосередньо залежить від рівня впровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Реформування вищої освіти посилює значущість інформаційного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів. Студенту, викладачеві, вченому, лікарю потрібні потужні інформаційні ресурси і швидкий, зручний, багатоаспектний доступ до світової наукової інформації. Це зобов'язує вузівську бібліотеку вирішувати питання, пов'язані із створенням професійного інформаційно-бібліотечного простору у виші для використання ресурсів в освітньому та науковому процесах.

Завданням вищої медичної освіти є формування фахівця як особистості творчої, здатної до самоосвіти та інноваційної діяльності. Тож самостійна робота, починаючи із студентської лави, є найбільш важливою формою освітнього процесу, основою для майбутнього лікаря, «приреченого» навчатися протягом усього життя.

Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету (НБ ХНМУ) імплементує інформаційно-бібліотечні ресурси в єдиний освітній

простір університету, модернізуючи традиційні та впроваджуючи інноваційні технології. Створення інформаційно-ресурсного середовища університету є одним з головних векторів діяльності бібліотеки. Можливість користувачам отримувати джерела інформації дистанційно робить бібліотеку університету важливою ланкою в навчальному та науково-дослідному процесах.

Візитною карткою бібліотеки в Інтернет-просторі є власний сайт *libr.knmti.edu.ua*, створений у 2012 році. Це зручний інструмент в інформаційно-пошуковій діяльності як студента, так і науковця університету, який надає доступ до власних та відділених ресурсів.

Власні ресурси. Головним ресурсом, який розкриває фонд бібліотеки в цифровому середовищі, є Електронний каталог (ЕК). Сьогодні він налічує 186 тисяч бібліографічних записів, 1 300 – надають доступ до повних текстів. Про його затребуваність свідчить статистика: за 10 місяців 2014 року користувачами здійснено майже 3 мільйони результативних пошуків, більш, ніж за попередні 2 роки.

З метою забезпечення оперативного і максимально повного інформування співробітників і студентів про нові дослідження і досягнення в зручному для них форматі НБ ХНМУ створила і постійно поповнює проблемно-орієнтовані бібліографічні бази даних (ПОББД) за тематикою основних наукових напрямків діяльності університету: *Здоров'я здорових, Мініінвазивні втручання, Серцево-судинні захворювання, Вірусно-бактеріальні інфекції*. Також створено ПОББД *«Доказова медицина»* як актуальний напрямок оптимізації якості надання медичної допомоги. Усі ПОББД створено на основі ЕК.

У 2011 році НБ ХНМУ ініціювала створення відкритого електронного архіву університету – Репозитарію ХНМУ і стала координатором цього проекту. Репозитарій є частиною електронної колекції бібліотеки і налічує сьогодні понад 6 300 повнотекстових матеріалів. За змістом це універсальний науково-освітній архів, складається з окремих колекцій/фондів відповідно до структурних підрозділів університету (кафедри, НДІ, центри, музей, бібліотека

та ін.). Фонди кафедр поділені на зібрання, серед яких: лекційні матеріали для студентів, навчально-методичні матеріали, наукові праці, наукові роботи молодих вчених. Тож студент має можливість з будь-якої точки доступу отримати необхідну навчальну літературу; для тих, хто проводить науково-дослідну роботу, цікавими будуть колекції наукових праць.

Віддалені ресурси. Понад 15 років бібліотека здійснює аналітико-синтетичну обробку Інтернет-ресурсів. Результат цієї роботи представлено на сайті бібліотеки. До уваги користувачів: е-Періодика (вебліографічний покажчик електронних архівів періодичних видань України, країн СНД та інших зарубіжних країн), Web-навігатор (Пошукові системи, каталоги, навігатори; Інформаційні портали, електронні бібліотеки, архіви, бази даних; Ресурси з доказової медицини; Патентні ресурси і бази даних тощо), Система наукометричного моніторингу суб'єктів наукової діяльності України «Український індекс наукового цитування» та багато іншого.

З метою популяризації цих ресурсів та підвищення інформаційної культури на базі бібліотеки проводяться заняття «Медичні ресурси Інтернет» для студентів та лікарів-інтернів та в рамках «Школи молодого педагога» – для викладачів. Стали традиційними щорічні семінари для молодих вчених «Надійні інформаційні ресурси для медичної науки» та «Публікаційна кар'єра науковця: наукометричний підхід»; для іноземних студентів – уроки знайомства з бібліотекою та її ресурсами англійською мовою «Library Lessons for English Medium Students» та інші. Усі ці заходи інтегрують бібліотечні продукти і послуги у науково-освітній простір нашого університету, підвищуючи інформаційну компетентність його студентів та викладачів.

Вдосконалення технологій навчання посідає одне з перших місць серед численних нових напрямків розвитку вищої школи. Формування навичок самостійної роботи як навчальної, так і наукової, креативного підходу в освіті, критичного мислення, нової культури, тобто підвищення ефективності педагогічного процесу вимагає впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій. Застосування сучасних технологій, зокрема

хмарних сервісів – вимога сьогодення. Це технології розподіленої обробки даних, в якій комп'ютерні ресурси і потужності надаються користувачу як інтернет-сервіс. Хмарні web-додатки надають студентам і викладачам вузу інструменти, використання яких підвищить ефективність спілкування та спільної роботи. Серед них: поштовий сервіс в домені вузу, особистий простір для зберігання даних, готові шаблони для створення сайтів і персональних сторінок, спільне створення та редагування документів, спільні календарі із загальними заходами та проведення web-конференцій тощо.

Таким чином, створення віртуального інформаційно-бібліотечного освітнього середовища із залученням сучасних технологічних сервісів дозволяє в короткі терміни отримати доступ до онлайн-ресурсів, здійснювати оперативну інформаційну підтримку і підвищувати ефективність навчального процесу і наукових досліджень в ХНМУ.